

Wychowanie do życia w rodzinie

Zgodnie z założeniami nowej podstawy programowej, wychowanie do życia w rodzinie należy postrzegać jako integralną część wychowania ogólnego. Jest oczywiste, że proces wychowania rozpoczyna się w rodzinie i że środowisko rodzinne stanowi najważniejsze ogniwo w procesie wychowawczym. To rodzina wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne swojego dziecka, kształtuje osobowość, uczy dokonywania moralnie właściwych wyborów, wpływa na rozwój intelektualny. Nie da się jednak pominąć znaczenia innych podmiotów wychowawczych, takich jak nauczyciele, grupy rówieśnicze, instytucje wychowawcze. Nauczyciele, realizując zajęcia z wychowania do życia w rodzinie, wspierają w tym zakresie rodziców. Kluczowym elementem współczesnego wychowania staje się zatem współpraca wszystkich środowisk kształtujących osobowość młodego człowieka.

Czas dojrzewania jest trudnym okresem, zarówno dla dziecka, jak i dorosłych – rodziców, wychowawców, nauczycieli. Dorastanie wiąże się z nasileniem krytycyzmu i buntu, zwłaszcza wobec dorosłych, z rozchwianiem emocjonalnym, a jednocześnie z ogromną ciekawością świata. I tak, z jednej strony – różnorodność informacji i wzorców lansowanych w środkach masowego przekazu, z drugiej zaś strony – brak umiejętności dokonywania właściwych wyborów, mogą powodować trudności w odnalezieniu się dziecka we współczesnym świecie. Rolą dorosłych jest pomoc nastolatkom w poszukiwaniu właściwych dróg. Potrzeba realizowania przez szkołę edukacji prorodzinnej wynika także z ogromnego przyspieszenia przemian zachodzących w naszym kraju, które niosą ze sobą realne zagrożenia.

Cele i treści podstawy programowej przedmiotu Wychowanie do życia w rodzinie, zakres podstawowy – realizowane na zajęciach:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Pogłębianie wiedzy związanej z funkcjami rodziny, miłością, przyjaźnią, pełnieniem ról małżeńskich i rodzicielskich, seksualnością człowieka i prokreacją; umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.
- II. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów związanych z okresem dojrzewania, dorastania i wyborem drogi życiowej; umiejętność świadomego kreowania własnej osobowości.
- III. Uzyskanie lepszego rozumienia siebie i najbliższego otoczenia; umiejętność poszukiwania i udzielania odpowiedzi na pytania o istotę człowieczeństwa, sens, cele i zadania życiowe.
- IV. Przyjęcie pozytywnej postawy wobec życia ludzkiego, osób niepełnosprawnych i chorych; przygotowanie, na podstawie wiedzy wykształconych umiejętności do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie.
- V. Znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności; kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospołecznych i prorodzinnych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- I.1. zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzina, macierzyństwo, rodzicielstwo;
- I.2. rozumie, jakie znaczenie ma zawarcie małżeństwa i jego trwałość dla rozwoju społeczeństwa;
- I.3. wyjaśnia, na czym polega dojrzałość do małżeństwa (fizyczna, prawna, psychiczna, umysłowa, uczuciowa, społeczna, socjalna), omawia przyczyny niedojrzałości wyboru małżonka (np. chęć ucieczki z domu, nieplanowana ciąża, kwestie materialne)
- I.4. opisuje fundamenty, na których powinno opierać się dobre małżeństwo;
- I.5. przedstawia wizję swojego małżeństwa, opisuje fundamenty, na których powinno się ono opierać;
- I.6. określa znaczenie zobowiązania podejmowanego podczas aktu zaślubin;
- I.7. odróżnia separację od rozwodu;
- I.8. rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- I.9. zna i rozumie funkcje rodziny: prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza, ekonomiczna i profilaktyczna oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- I.10. przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;
- I.11. rozumie, na czym polega wierność, zaufanie i dialog w rodzinie; omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające;
- I.12. wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie;
- I.13. wskazuje źródło konfliktów i określa ich przyczyny; zna sposoby rozwiązywania konfliktów;
- I.14. zna prawodawstwo dotyczące rodziny;
- I.15. omawia prawa i obowiązki małżonków i rodziców; prawa dziecka oraz obowiązki państwa wobec rodziny;
- I.16. wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

- II.1. rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;
- II.2. rozumie i akceptuje kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;
- II.3. zna podstawy higieny okresu dojrzewania; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczna;
- II.4. rozumie, czym jest cielesność, płciowość, integracja seksualna;
- II.5. wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;
- II.6. wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;
- II.7. zna zagrożenia okresu dojrzewania: uzależnienia chemiczne behawioralne, presja seksualna, pornografia, prostytutka nieletnich, ekshibicjonizm także w Internecie;
- II.8. omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;
- II.9. rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; w tym: istota koleżeństwa i przyjaźni, sympatie

młodzięcze; pierwsze fascynacje, zakochanie, miłość, wzajemny szacunek, udzielanie sobie pomocy, współpraca, empatia.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

- III.1. określa pojęcia związane z seksualnością człowieka: męskość, kobiecość, miłość, małżeństwo, rodzicielstwo;
- III.2. rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;
- III.3. określa główne funkcje płciowości: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna współpraca płci;
- III.4. rozumie, na czym polega odpowiedzialność za sferę seksualną i prokreację;
- III.5. wie, na czym polega macierzyństwo i ojcostwo, posiada podstawową wiedzę dotyczącą budowy i funkcjonowania układu rozrodczego człowieka;
- III.6. rozumie związek pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością;
- III.7. omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- III.8. rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;
- III.9. przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- III.10. zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia, zna zasady profilaktyki.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- IV.1. rozumie potrzebę planowania dziejności rodziny;
- IV.2. rozumie potrzebę przygotowania kobiety i mężczyzny na poczęcie dziecka i wie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- IV.3. rozumie, czym jest opieka prekonceptyjna i prenatalna;
- IV.4. ma szacunek dla ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci;
- IV.5. rozumie, na czym polega gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością – aspekt medyczny, psychologiczny, społeczny.

V. Płodność. Uczeń:

- V.1. rozumie, że płodność jest wspólną sprawą mężczyzny i kobiety;
- V.2. wyjaśnia fizjologię płodności i jej neurohormonalne uwarunkowania;
- V.3. zna metody rozpoznawania płodności;
- V.4. określa problemy niepłodności: rodzaje, przyczyny, skutki, profilaktyka i leczenie;
- V.5. wie, czym jest ciąża i poród oraz przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- V.6. omawia antykoncepcję i wskazuje jej rodzaje i skutki w aspekcie medycznym, psychologicznym i moralnym.

VI. Postawy. Uczeń:

- VI.1. potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej;
- VI.2. rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie;
- VI.3. radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu; umie obronić własne poglądy;
- VI.4. zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych;
- VI.5. rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; bierze udział w życiu społecznym poprzez wolontariat,

- stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i konkretne sposoby jej udzielania;
- VI.6. rozumie, że osoby z niepełnosprawnością mogą być kolegami i przyjaciółmi; świadomie korzysta ze środków społecznego przekazu;
- VI.7. jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

W ZSE realizowany jest program nauczania „Wędrując ku dorosłości” Wychowanie do życia w rodzinie - Teresy Król

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

Rozkład materiału nauczania kl. I

1. Człowiek, płęć, miłość, rodzina – czyli o lekcjach wychowania do życia w rodzinie.
2. Relacje. Największe bogactwo.
3. Dorastanie. Kim jestem.
4. Umysł. Fascynująca zagadka.
5. Emocje i uczucia. By życie miało kolor.
6. Komunikacja. W stronę porozumienia.
7. Moralność. Odpowiedzialność i zasady.
8. Kobiecość – męskość. Spróbujmy zrozumieć siebie.
9. Zakochanie. I co dalej?
10. Integracja seksualna. Dojrzała płciowość.
11. Inicjacja seksualna. Kiedy i z kim?
12. Miłość do samego siebie. Nie daj się skrzywdzić.
13. Cyfrowe objęcia. Internet, smartfony, gry.
14. Kochasz życie? Nie bierz.

Rozkład materiału nauczania kl. II

1. Sztuka życia. Savoir vivre.
2. Ja i inni. Kim jesteśmy dokąd zmierzamy?
3. Dojrzałość w miłości.
4. Mogę być matką, mogę być ojcem. Świadomość własnej płodności.
5. Pokochać od poczęcia. Opieka prekoncepcyjna i rozwój prenatalny dziecka.
6. Nowe życie, nowa więź. Cięża, poród.
7. Naturalnie razem. Zalety metod rozpoznawania płodności.
8. Środki antykoncepcyjne. Podział, skuteczność, skutki uboczne.
9. Ekstremalne decyzje. Sterylizacja i środki wczesnoporonne.
10. Dziecko nie w porę. Problem aborcji.
11. Niespełnione nadzieje. Dramat niepłodności.
12. Wciąż aktualne i groźne - choroby przenoszone drogą płciową.
13. HIV/AIDS.
14. Ludzka seksualność w krzywym zwierciadle. Pornografia, cyberseks i prostytutcja.

Rozkład materiału nauczania kl. III

1. Mój rozwój – moja odpowiedzialność.
2. Z myślą o małżeństwie.
3. Narzeczeństwo – czas najważniejszych emocji.
4. Małżeństwo – zadanie na całe życie.
5. W rodzinnym kręgu.
6. Najwyższa wartość – życie.
7. Miejsce dziecka w rodzinie.
8. Tradycja – przeżytek czy wartość?
9. Co pomaga rodzinie?
10. Co szkodzi rodzinie?
11. Konflikty i trudne sytuacje w rodzinie.
12. Gdy rodzinie trzeba pomóc.
13. Zaplątani w sieci. O mediach.
14. Moje życie w moich rękach.